

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancoate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSEERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachr.,
Nur. Augenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachr., Anton Oppelk-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsebet-körut).
PREȚUL INSEERTEJUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifi
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din întru și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Tergul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 30 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 26.

Brașov, Joi 5 (18) Februarie.

1904.

Un austriac despre crisa dualismului.

I.

De curând a apărut în Viena o interesantă broșură politică, ce tratează despre crisa dualismului și despre sfârșitul episodului deakist în istoria monarhiei habsburgice. Autorul ei, R. Springer, care publicase „schita sa politică“ întâiu mai pe scurt într-o revistă germană, și-a ales ca problemă de a examina în mod sistematic toți factorii istorici, cei de fapt, politici și de drept, cari au cauzat existența și decadența dualismului și a da astfel o iconă despre marile epoce de desvoltare ale monarhiei habsburgice.

Înainte însă de a contempla faptele, autorul vrea să rectifice, cum dice, un șir de prejudeții asupra desvoltării istorice a dualismului, ce stau în calea unei lămuriri, înțelepte. Cu acesta rectificare își introduce espunerile sale autorul, care vorbește cătră Austriaci dicându-le: „Jubileul mileniului, ce l'a serbat burgesia maghiară la 1896 a avut în Austria o primire mută. Presa, poporațiunea, chiar și școlăzu e în nimic așa de puțin orientată ca în istoria Austriei, Maghiarii însă și-au construit *ex post* o legendă de stat și de constituțiune cum le convine lor. E timpul a ne aduce aminte de fapte și a reduce la adeveratul lor sêmbure epopee și istoriile lor de martiragiu...“

Vorbind apoi despre *integritatea teritorială a Ungariei* autorul dice ironic: „La noi în Austria se crede că legătura dintre țările dunărene și carpatine ar fi numai o afacere privată a casei de Habsburg și că deci desmembrarea lor ar fi pentru totalitate indiferentă, bună oră ca un divorț într-o casă privată... Dér acesta nu este așa... Încă înainte pericolului invasiunii turcesce și cu mult înainte Habsburgilor țările de la Dunăre,

Sudeți și Carpați tind la încopciare între ele. Acesta încopciare o încercă în secolul al 14-lea casa Anjou, după ea aceea a Luxemburgilor, mai târziu a Jagellonilor și în parte o și realizează. Încercarea se face așa-dér aci de Ungaria, aci de Boemia, aci de Polonia și în fine éráși de Ungaria: Puternicul rege ungar de naționalitate română, Mateiu Corvin, e la mórtea sa (1490) și domn peste Moravia, Silesia și Lausitz și a fost cât-va timp și domn peste Viena. Lui îi urmează regii boemi Vladislav și Ludovic, după-ce un timp óre-care a purtat și un Habsburg coróna ungară.“

„Aceste două secole înainte de invasiunea Turcilor arată învederat, că și atunci toate părțile monarhiei de adă nisuiau a se uni și că numai cestiunea, cărei părți îi compete egemonia, a făcut imposibilă uniunea lor durabilă. Pericolul năvălirii turcesce încheie numai, ce au pregătit două vécuri, el decide cestiunea în favorul acelei părți, care póte să dea cel mai mare ajutor contra Turcilor... în favorul casei de Habsburg...“

„Habsburgii n'au moștenit Ungaria, — Ungaria a fost și a rămas și după aceea o țără care-și alegea regii, ca cea germană. Anul 1526 (bătălia de la Mohaciú) aduce năpasta asupra Ungariei, dér 1540, adecă 14 ani mai târziu, Sultanul ia în posesiune Pesta și Comorn, cu totă partea aceea a Ungariei, pe care o locuesc *Maghiarii* (abstrăgênd de la Sécui.) Toomai Ungaria *maghiară* este provincie turcescă; Transilvania cu Sașii, Românii și Sécuii devine sub Ioan Zapolya un principat despărțit de Ungaria; Habsburgilor le rămân în puterea ocupațiunei militare marginile slovace-germane de vest și de nord-vest ale Ungariei. Acesta este — decă am lăsa să trecă legenda căsătoriiilor, prin care s'a mărit Austria — moștenirea Habsburgilor: Decă Ungaria ar fi fost vre-odată identică

cu *magyar orszag*, atunci n'a mai existat un *magyar orszag*.

„Așa a fost situațiunea de la 1540 până la 1686, adecă 146 de ani întregi.. În realitate nu mai exista Ungaria, ci timp de cinci generațiuni imperiul lui Mateiu Corvin a fost sfêrticat și dărăbuit, timp de cinci generațiuni rassa maghiară a acestei țări a fost cea mai mult subjugată și cu totul în neputință de a se reculege, de a răsturna pe despot, de a salva celelalte națiuni de domnirea străină séu de a sprijini pe liberator fie și numai prin revolte în țără!“

„De atunci încóce nu mai este rassa maghiară aceea care a restabilit imperiul și statul, și ceea ce se restabilește nu e creațiunea ei, ci ea însă-și e mai vértos creațiunea restabilătorului. Acesta'i Ungaria, care e pentru Austria istorică. Și de aceea cu drept cuvênt Habsburgii nu s'au simțit nică-odată ca nisce simpli succesori ai Arpașilor...“

Brașov, 4 Februarie v.

Austriacii și cestiunea militară.

Din Viena se anunță, că partidul german progresist s'a ocupat éri cu cestiunea militară. Toți oratorii au declarat, că trebuie susținută unitatea armatei și au invitat pe membrii delegațiunei austriace să aperse cu hotărâre acest punct de vedere și să arate cât de periculos ar fi, decă s'ar realisa principiile, căroro le-a dat espresie ministrul comun de rășboi în delegațiunea ungară cu privire la reforma instrucțiiei în școlile militare.

Solidaritatea Slavilor. Abia începură ostilitățile ruso-japoneze și popórele slave de pretutindenți trimit Rusiei urări de isbândă. Statele slave din Balcani, naționalitățile de aceeași origine din Austro-Ungaria și Germania au aranjat manifestații de simpatie. Diarele, fără deosebire, nu încetăză de atunci să cânte osanale Rusiei. Până și partidele antirusesce din Bulgaria s'au desbrăcat de orice preocupări dușmănoșe și au trimis

la Petersburg încredințări de supunere. De mult solidaritatea slavă nu s'a prezentat atât de desevêrșită, de mult nu s'a văduț mai limpede rolul patern al „Sfintei Rusii“, tronarea ei sigură asupra atător neamuri mici și mari de sub alte oblăduiri.

În Bulgaria continuă a se celebra serviciii divine și a se implora din partea preoțiimei binecuvêntarea cerescă peste armele rusesce. În Belgrad a luat parte la liturghie totă Scupștina, guvernul, micul prinț moștenitor, diplomații ruși și tot norodul. La Viena corporațiunile studenților slavii au luat străđile de-arêndul, cântând imnuri în onórea Țarului și a cauzei rusesce.

Situația în Balcani. Comitetul central revoluționar din Sofia a adresat un manifest cătră populațiunea macedoneană, în care o învită să nu-și cultive pământurile, deórece la primăvară va curge sânge și totul va fi pârjolit.

Din Serbia *vechiă* sosesc sciri nefavorabile, cari agită în mare măsură poporul. *Sukri* pașa a plecat din Ueskueb cu forțe armate considerabile, ceea-ce dovedesce, că situația e fôrte critică. Albanesii țin adunări și sunt bine organizați pentru a lupta contra reformelor.

Stările în Maramureș.

III.

Muntenii marmarțienii din plutași au ajuns dilerii, séu după cum dicem aici, butinariii la firmele jidovesce, cari acum fac negoț în stil mare cu lemnele de molid și brad și au ferestraie în acești munți. Acești butinariii, din puțină plată ce o capetă adă numai se chigoresc ei și casnicii lor, lunecând din an în an pe povêrnișul bancrotului, așa încât sunt ajunși la starea de proletarii, tráesc depărtați de căminele lor ani întregi, iau lumea 'n cap. Sute și mii poți găsi adă prin munții Bucovinei, prin munții slovacimei, pe unii 'i duce sórtea chiar și prin Bosnia și prin America.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Din literatura japoneză.

I.

În vasta întreprindere literară a lui Baumgartner „Geschichte der Weltliteratur“, începută înainte de asta cu vr'o 6 ani și din care au apărut până acuma 4 volume, volumul II. conține literaturile Indiei și Asiei de Ost*) și dintre aceste literaturi 17 foi sunt dedicate literaturii Coreei și Japoniei, mai mult însă acesteia din urmă, deóce în Coreea cercetările au fost până în secolul XIX fôrte restrinse, din cauza izolării desevêrșite a acestei țări. Abia la 1893 a început să apară în Londra revista „The Korean Repository“, în care s'a făcut prima încercare de a emancipa limba și literatura peninsulei din izolarea de până acuma.

*) „Die Literaturen Indiens und Ostasiens“ Von Alexander Baumgartner. S. J. Erste und zweite Auflage. Freiburg in Breisgau 1897.

Din paginile acestea, cari tratează lirica și prosa mai veche, precum și romanul și drama în Japonia, va fi de actualitate a face un mic estras.

Limba japoneză este înrudită în materialul lexical și sintaxă cu limbile uralaltaice, până acuma însă nu s'au putut dovedi toate detaliurile acestei înrudiri. Acestă limbă este aglutinatóre, adecă raporturile și schimbările gramaticale se esprimă prin particule anexate séu sufixe.

Limba chinezescă a fost introdusă în Japonia pe la sfârșitul secolului III d. Ch. și s'a generalizat în s. VI odată cu introducerea budhismului. Fie-care Japonez din familiile frunțase era instruit încă de copil, pe lângă limba sa maternă, și în vorbirea și scrierea chineză. Limba chineză a devenit în Japonia limba științifică. Așa este și așa va rămâné, cu totă cultura apusenă, care cuceresce din ce în ce mai mult teren.

Limba veche japoneză (*furu koto séu yamató kotoba*) este un idiom fără elemente străine și care se scrie atât cu ca-

ractere japoneze, cât și cu cele chinezesce. Ea s'a păstrat până în ziua de astăzi și este venerată ca purtătórea unei literaturi vaste și mai ales a poeziiei și vechei religii. Ea aruncă lumină în multe privințe și asupra noului idiom. Japonezii cultivéză limba lor veche și imiteză pe scriitorii și poeții lor vechi.

Limba nouă japoneză s'a generalizat din secolul XVI și conține multe elemente chinezesce. Ea este bogată în vocale și melodiósă, gramatica și sintaxa ei este însă séracă și greóie. Încercarea, de a-i îndemna pe Japonezi să-și transcrie limba cu litere latine, n'a putut isbuti.

Cel mai vechi monument literar al Japoniei este *Ko-đi-ki*. (Analele antichității) și datéază din anul 712 d. Ch. Conține mitologia și legendele cele mai vechi ale țării. Mitologia este miraculósă-fantastică, ca a celorlalte popóre uralaltaice séu a Polynesienilor.

A doua după vechime este cronica *Ni-hon gi* (Cronica Japoniei), scrisă în limba chinezescă și datéază din anul 720.

Un amestec de istorie și legende în 18 cărți. Ambele cronici conțin un număr însemnat de poesii.

Man-Yoshu (Dece mii de file) este o colecție de poesii japoneze fără amestec chinezesc. Datéază tot din anul 720, conține însă poesii mult mai vechi, neinfluențate de literatura chinezescă.

Pe când strofa chinezescă are nu numai rime, ci și accentul tonic și paralelismul, lirica japoneză este emancipată de toate aceste óatuși. Ea nu cunoșce nici rimă, nici accent, nici cantitate, nici aliterație, ér paralelismul este lipsit de orice regulă. Totă arta poetică se restringe la numărarea silabelor. Cele mai multe poesii japoneze constau din rënduri de câte 5 și 7 silabe alternative, ér la sfârșit se mai adaogă un rënd de 7 silabe:

Hototogisu (5)
Nakitsuru kata wo (7)
Nagamureba (5)
Tada ari-aka no (7)
Tsuki zo nokoreru (7)

Decă la acel loc privesc,
Unde cucul a cântat,

Jiđii i-au deposedat, tot jiđii îi adună cu sutele, le pun băta în mână, traista 'n spate, îi liferază ca pe sclavi, din munte în munte, din țară 'n țară și ei se duc, că lipsă-i duce, n'au altă măiestrie decât lem-năritul. În această muncă grea ei lucrează 14 ore la ȳi, pe unii 'i schilăvesc lemnele de rămân neapți de muncă pentru totă viața, pe alții îi omără bilanii de lemne și le rămân copiii peritori de fόμε.

Să nu cugete on. public, că măresc lucrurile, nu coloresc, scriu numai purul adevăr. Uitasem să pomenesc mai 'nainte, că sub numirea de munți ca teritóre de pășunat ajunși ađi în mâinile Jiđilor, sunt a se înțelege numai părțile cele pleșuve ale munților, pe cari nu se ađă păduri de brađi și moliđi așa ȳicând în masse compacte, ci sunt teritóre mai mult góle.

Pădurile de la pólele munților cari forméză masse compacte, și ađi sunt proprietatea composesorilor români nobili (aici toți sunt nobili) și sunt sub administrarea statului, cu tóte acestea și ađi se pășunéză de oile și vitele Jidovilor și a arendașilor lor. Jidovimea tóte dispositiunile legii referitóre la oprirea pășunatului le-a eludat și le eludéză. Ce e mai mult, pe basa usurpării pășunatului, ađi își forméză drept de proprietate asupra tuturor pădurilor composesorilor nobili.

Spre ilustrarea rafinării lor întortocátóre de adevăr, citez aci în traducere articolul de fond din numărul 14 al tóiei „Visoi Hirlop“ din 1901: „Rugarea proprietarilor de munte și a ocupătorilor cu prásirea vitelor“. Acesta e titlul, apoi începe cu urmátórele:

„O deputatiune a locuitorilor (jidovi Not. Trad.) din cercurile Ghișeu și Iza ca proprietari de munți și cultivatori de vite, în ȳilele acestea umblând la comitele suprem (fișpan), conform statoririi lor, vor așterne acestuia urmátórele rugare:

Ilustre Domnule Comite suprem!

„Acea grațiosă bunăvoință cu care ați binevoit a asculta jalbele nóstre prezentate prin trimișii noștri, ne nutresce în speranța, că având grațiosă promisiune a Ilustrității Vóstre, necasurile nóstre se vor lecu prin energica Dv. sprijinire.

Spre înțelegerea stărei reale e de lipsă ca să schițăm pe scurt istoria organizației actuale a proprietății de munți și de păduri din Maramureș, pentru-că isvorul necasurilor nóstre tocmai în acea dezvoltare trebuie căutat, care a dus lucrurile la starea de față.

Mai de mult singuraticile proprietăți de munte, au format posesiunea singuraticilor familii. Procedurile organizației urbariale arată, că în Maramureș, cu referința la proprietățile de munte, n'au cunoscut concepțiunea de composesorat, căci

acele n'au fost proprietatea totalității locuitorilor, ci au fost proprietatea exclusivă a unei familii, (care în decursul veacurilor s'a înmulțit, s'a ramificat astfel încât locuitorii români ai unei întregi comune sunt descendenți direcți ai acestei familii, parte sunt descendenți indirecti prin căsătorii. Aceste s'au luat de basă la formarea composesoratorilor, în contra și în mânia valetelor vóstre. Asta vă dóre jupânilor! — N. trad.)

„De această proprietate și posesiune singuraticile familii s'au legat convulsiv, pentru-că ea nu numai că a format fundament de avere considerabilă, ci încă a format și isvorul unei mari influențe. Și după-ce singuraticile familii s'au sporit, împărțirea acestor bunuri, nici atunci nu o au suferit, ci le-au folosit la olaltă și în comun, veniturile le-au întrebuintat după un anumit sistem. Aceste venituri au constat din drepturile de pășunare în păduri, de focărit și de lemărit, care naturalmente le compeea în comun respectivilor proprietari de munte.

Pe lângă aceste complicate referințe de proprietate, conform relațiilor primitive de încasare a dărilor, după aceste uriașe proprietăți de munte nimeni nu a plătit dare.“*)

„Astfel, din an în an sporindu-se, cu timpul s'a urcat la o sumă de tot considerabilă cu a căreia plătire nimeni nu și-a bătut capul“.

(Va urma).

Résboiul.

Sciri positive nu prea sosesc de pe teatrul résboiului, sosesc însă cu atât mai multe desmintiri. Nu se adevăresce scirea din Tiencin, că la 11 Februarie (Joia trecută) ar fi fost o nouă luptă navală la Port-Arthur, în care luptă flota rusescă ar fi suferit pierderi mari. Nue adevărată nici scirea despre aruncarea în aer a trei vase de résboi rusesci de la Wladiwostok. Chiar din Tokio se desminte. Flota rusescă de la Wladiwostok e neatinsă, ea a plecat din portul de acolo, însă nu se scie în care direcție, precum nu se scie nici aceea, decât a eșit în largul Oceanului prin strimțórea de la Tsugaro. Despre vestea, că Japonessii vrând să debarce trupe pe peninsula Liatung, Rușii i-au respins cu pierderi însemnate, la Petersburg nu se scie nimic.

Informațiuni positive sunt numai cu privire la debarcarea Japonessilor în Corea. Generalul rusesc Pflug anunță din Port-Arthur, că după informațiunile ce le are, la Chemulpo a debarcat până acum o armată japonească de 19,000 ómeni.

*) Nu ȳeu, că pe acel timp în aceste comune muntene v'ați fost prodit tare voi jupânilor Jiđi și focăreați, lemăreați liber și neimpedeați de composesori. Aceștia când li-se cerea contribuțiunea, răspundeau că s'e o scótă de la voi, pentru-că și așa numai din pădurile nobililor focăriți, și lemărinnd v'e sustineți și familiile. Vei táceați nu le ȳiceați nobililor în contra, ci se sub ascuns făceați lucrurile mușama. La urmă urcându-se restanțiile au consumat material din vastele teritorii de păduri ale composesoratorilor în sume de sute de mii. — N. Trad.

Beligeranții se pare, că se pregătesc pentru o luptă mare la riul Yalu, căci atât Japonessii, cât și Rușii își întăresc pozițiunile de-alungul acestui riu. Trupe rusesce din Mandșuria și Siberia grăbesc a-se concentra la riul Yalu.

Étă scirile mai noue:

O parte a flotei rusesce din Port-Arthur a părăsit în nóptea de 14 Februarie portul, plecând în direcție necunoscută.

Generalul rus Pflug anunță din Port-Arthur, că după sciri private o armată japonească de 19,000 ómeni a debarcat în Corea, după lupta dela Chemulpo. între Chemulpo și Cifu s'a instalat serviciu telegrafic fără sîrnă. În Port-Arthur totul e liniștit. Spioni sosiți din Taduagu nu confirmă scirea despre sosirea cuisasatelor japonese. Mobilizarea trupelor rusescei progreséză cu succes.

Japonessii au bombardat un vas de résboi german. Din Petersburg se telegraféză, că corospondentul militar diň cartierul suprem al locuitorului Alexejew anunță, că crucișătorul german „Hansa“, care voia să ducă supuși germani la Port-Arthur și pe care se aflau și femei și copii ruși, a fost bombardat de vase de résboi japonese.

Persónele civile din Port-Arthur au fost somate printr'un ordin al amiralului Alexejew, să părăsescă orașul. Mulți au părăsit deja orașul.

Germania declarând neutralitatea, canalul imperial Wilhelm din Kiel a fost închis pentru ori-ce fel de vase de résboi. Agenții comerciali ruși au părăsit Germania, deórece tóte comandele au fost denunțate din partea Germaniei.

Cele ȳece porunci ale Austriacilor.

ȳiarul „Oesterreichisches Tagblatt Schwarz-Gelb“, organ pentru interese pan-austriace, dinastice și populare, a început să apară în Viena. În fruntea acestui ȳiar vedem drept program cele 10 porunci ale Austriacilor, cari sunt:

1) S'e nu ai altă credință politică, de cât credința în vechea Austrie împăratătescă, așa cum s'a format ea în cursul secolelor și în care au cređut părinții și strămoșii t'ei.

2) S'e nu-ți faci ȳei noi, programe noue și idei de stat noue, ci cu tótă inima ta să fii alipit vechei Austrie, pentru care străbunii t'ei au v'ersat șiróie de s'ange.

3) S'e nu te închină înaintea nici unui alt împărat, decât înaintea împăratului t'eu, împăratul Austriei, care șede pe tronul cel mai vechiu și renumit și care se îngrijesce de binele t'eu și al copiilor t'ei ca un părinte.

4) S'e nu faci idolatrie nici în sens pangerman, nici panslavist.

5) S'e nu-ți fie frică de soviniștii naționali, ci s'e mărturisesci mândru și fără frică, că ești austriac.

6) S'e nu dorești asuprirea unei națiuni, nici stăpânirea unei națiuni asupra celeilalte, căci egala îndreptățire desevrșită și dreptatea absolută față cu tóte națiunile forméză temelul cel mai sigur al existenței statului austriac.

7) S'e nu te lași influențat prin ademenirile amăgítóre, că Austria trebuie să-și mute punctul de gravitație spre resărit, ci să-ți neclintit la aceea, că Austria trebuie să rămână ceea ce a fost și unde a fost.

8) S'e ai încredere neclintită în viitorul Austriei și să nu lași a-ți-se răpi convingerea, că Austria este o necesitate atât pentru popórele sale, cât și pentru echilibrul Europei.

9) S'e nu uiți, că Austria a fost monarhia cea mai mare din lume, în care sórele nu apunea, că până în ȳilele nóstre a fost cel mai puternic stat în Europa și că e predestinată de providința a rămâne așa până la sfirșitul lumii.

10) ȳiua-nóptea să te gândești necontentit, cum ar puté Austria să-și redobîndescă puterea și importanța de mai înainte.

SCIRILE ȳILEI.

— 4 (17) Februarie

Manifestația studenților slavii din Viena. După serviciul divin oficiat alaltăieri la biserica rusescă din Viena, studenții sud-slavi au manifestat înaintea ambasadei rusesce, cântând imnul na-

țional rus, apoi s'au dus în corpore în fața ambasadei franceze, unde asemenea au făcut manifestație de simpatie, cântând Marselieza.

Mișcare antialeoholică în Brașov.

Mai mulți cetățeni din Brașov convócă pe toți amicii ómenirei, cari vreau să se înroleze în mișcarea pornită pentru combaterea alcoolismului, la c întrunire, care se va ține Duminică în 21 Febr. la órele 5 d. m. în sala de la casa sfatului. Apelul publicat în „Kr. Zeitung“ ȳice între altele: „A canóșce astfel de pustiiri (causate de alcool. Not. Red.) și a sta nepăsători la o parte, este păcat! A privi, cum o parte mare a poporului se aruncă în brațele alcoolului, care îi înghite, este un fapt tot atât de lipsit de suflet și conștiință, ca și când am lása pe fratele nostru fără ajutor în orf și ce pericol.“

Adunare socialistă. Duminică s'a ținut o mare adunare a socialistilor în Budapesta, pentru a protesta contra ordinului guvernului în afacerea oprirea adunărilor populare și contra confiscării ȳiarelor socialiste. Adunarea a fost presidată de Goldner Adolf. Wellner Jakob a ținut un discurs ȳicând, că Tisza a înscenat sistematic turburări în provincie, pentru-că să póta călca drepturile poporului. N'a fost nevoie de ordinul lui Tisza, căci și până acum solgăbiraiele au oprit adunările. A vorbit apoi despre confiscările de ȳiare și la urmă s'a cetit un proiect de rezoluție, în care se ȳice, că ordinul ministrului de interne e anti-constituțional, deci ilegal.

Un prim-procuror defraudant. Prim-procurorul din Keskemet și fostul deputat dietal Adam Horváth a fost arestat pentru defraudare. Horváth era un om deștept și cu mare cultură; dându-se însă beției, a decăđut tot mai mult, până ce s'a atins și de banii publici încredințați îngrijirii sale. Defraudantul a fost dus la Budapesta și internat în sanatoriul Schwartz spre observare. Arestarea lui a cauzat mare consternare în societatea maghiară.

Meseriași români la Budapesta. S'eptemána trecută au sosit la Budapesta 19 membri ai reuniunii meseriașilor români din S'eșiște sub conducerea măestrului pielar I. Bucșan, visitând în timpul petrecerii lor de 4 ȳile în capitala Ungariei mai multe instituțiuni de interes public, lărgindu-și astfel în mod folositor cercul cunoscințelor. Duminică séra s'au reintors escursionistiții la casele lor.

Reuniunea română de cântări și musică din Lugosiu arangeză S'ambăta în 7 (20) Februarie 1904, sub dirigența d-lui Ioan Vidu în sala mare a otelului „Regele Ungariei“ din Lugosiu, un concert urmat de dans. Prețul locurilor: Fotoliu 3 cor. Parchet (șir I—IV) 2 cor.; (șir V—VIII) 1 cor. 60 bani; (IX—XV) 1 cor. 20 bani. Loc de stat 1 cor. Bilete se capetă la cofetăria Kosár și în séra concertului la cassă. Inceputul precis la órele 8 1/2 séra. Oferte marinimóse se primesc cu mulțumită și darea de sémă se va face pe cale publicistică.

Program: 1) G. Musicescu: „Lelea“, cor mixt. 2) Vieuxtemps: „Ballade et Polonaise“, pentru violină cu acomp. de pian: D-șóra Silvia Iorga. 3) G. Coșbuc: „Nunta Zamferei“, declamațiune: D-l Ioan Harambașa. 4) F. Campana: „Primăvara“, cor cu acomp. de pian, pe trei voci egale cu solo, cântat de d-na Emilia Avramescu. 5) G. Vassiliu: „Cât aș dori“, romanță solo cu acomp. de pian, d-l Dr. Demetriu Florescu. 6) C. Porumbescu: a) „Imn de urare“, b) „A căđut o rađă lină“, duete cu acomp. de pian: D-nele Emilia Avramescu și Elena Boeriu. 7) I. Vidu: „Negruța“, cor mixt. — Acompanimentul de pian îl susține D-na Maria V. Branisce.

Impușcat din nebăgare de sémă. Marți în 15 l. c. n. a impușcat țeranul Petru Ioan Opincar din Sebeșul s'asesc din nebăgare de sémă pe băiatul de 10 ani I. Petru Moga. În urma arătării făcute de judecătoria cercuală, s'a pornit cercetare contra autorului.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat: de la d-l Dr. N. Vecerdeș, dirigentul filialei „Albina“ din Brașov 120 cor. ca ajutor anual pentru

Eu nimic nu mai găsesc,
Numai luna o zăresc,
În al zorilor revărsat.

În anul 905 s'a făcut colecția de cântece vechi și noue japoneze numită *Kokinwakashu*. Mai multe mii de poesii scurte aranjate după urmátórele categorii: Primăvara, vara, tóamna, érna, urare, despărțire, pribegie, elegii, glume, ghicitori, acrostichuri etc. Poesiile de amor se împart în cinci grupuri, începând cu „iubirea tăinuată“ și sfirșind cu „iubirea fără r'espuns și uitată“.

Cântece de érnă (Din Kokinwakashu):

1.

Sat de munte,
Mai ales érna,
Cum stai tu de părăsit
Ómenii au pribegit
Și érba s'a vesteđit!

2.

Uite cum ninge,
Viața plantelor se stinge
Și pe crengi tot flori de érnă
Se așeđă fără sémă
Primăvara e departe!

3.

Ninge... cărarea e ascunsă
Picioar de om nu o mai calcă.
Așa cum s'a perdut cărarea
M'a apucat întristarea
Și veseliea mi-a perit.

4.

An de an vine zăpada,
Acoperind pământul rece
Și an de an este mai albă.
An de an viața trece
Și p'érul meu se tot albesce.

Asemenea colecțiunii s'au mai făcut în timpul dintre secolele 10—15, tóte conținând poesii mititele, în cari se cântă florile, paserile, luna, frunzele vesteđe, fulgii de zăpadă, negura din munți, jeliuri de amor etc.

Ilusie optică.

Uite, ce lucru minunat!
Flórea, ce de pe crengă căđu,
Earăși de pom s'a aninat.
M'apropii și m'e uit la el
Și ce era?... Un flutur!

Onița.

susținerea unui elev în anul școlar 1903/904. — *Pe lista de colectă Nr. 24* (colectant elevul de la masa studenților Vas. Bucur, cl. II com.) de la Ana Moga 1 cor., Traian Florea 1 cor., Vas. Bucur 50 b., N. N. 50 b., — *cu totul 3 cor.* *Pe lista de colectă Nr. 25* (colectant elevul de la masa studenților I. Cornuș, cl. II com.) de la N. N. preot, 2 cor., I. Popovici, 1 cor., Terențiu Oprean 2 cor., Epitropia bis. din Cenadul-sêrbesc 2 cor. 20 b., Jung Miklos 4 cor., Mih. Boita 1 cor., I. Tirziu 70 b., I. Soceriu 1 cor., Lena Regep 40 b., Dimitrie Bozian 1 cor., Albina Vingan 2 cor., Ioan Raica 1 cor. — *cu totul 18 cor. 30 bani.* — Primăscă generoșii donatori cele mai căldurose mulțumite. *Direcțiunea școlilor medii gr. or. române din Brașov.*

Sciri bisericesci. P. S. Sa Episcopul Caransebeșului a hirotonit întru presbiter pe d-l Tr. Călușan, numit administrator parohial în Valea-mare (protopopiatul Bocșei) și pe monahul Macarie Gușcă, întru ierodiacon.

Museul istoric și etnografic. Ca răscumpărare a felicitărilor de anul nou au contribuit pentru muzeul istoric și etnografic următorii P. T. persoane: Alexandru Gavra, notar, Buntesci, 2 cor., familia d-lui Mih. Ciurdar, protopop, Szamos-Dob, 3 cor., Dr. Dionisie Login, avocat, Bistrița, 5 cor., Vasile Domșa, protopresbiter, Orăștie, 3 cor., Simeon Popelia, percepitor reg. de dare în pens., Rodna-veche, 10 cor., Dr. A. Andressi, medic, Román-Petre, 5 cor. Au intrat în total 744.40 cor. Sibiu, în 13 Februarie 1904. Biroul „Asociațiunii“.

Oftieri superiori englesi concediați. Diarul „Daily News“ din Londra anunță, că mareșalul lord Roberts, locotenentul general Kellyskenny și alți ofțieri superiori, au găsit Vineri la intrarea în birou căte o scrisoare scurtă, scrisă în termeni lapidari, prin care sunt concediați din serviciu. Scrisoarea nu conține nici un cuvânt de mulțumire sau de recunoștință. Generalul Roberts rămâne membru al comitetului de apărare.

Serbătorea națională a Japoneseilor. Joia trecută Japoneseii au ținut serbătorea lor națională, amintind ziua în care s'a proclamat la 1889 constituția actuală a Japoniei, care acordă poporului regim constituțional și parlamentar.

Un soldat anarhist. Consiliul de război din Montpellier a condamnat în ziua de 13 Februarie pe infanteristul Iosif Pion la 3 ani închisorie pentru deserțiune. Când s'a dat cetire sentinței, Pion amenință cu pumnul pe locotenentul Loche, comisarul guvernului, strigând: „Jos armata! Trăiescă anarhia!“ Pion a fost imediat dus la închisoarea militară și închis în celulă. El va fi dus din nou în fața consiliului, spre a răspunde de această faptă.

Din Asia orientală.

Coreanii.

Coreanii și cu deosebire locuitorii capitalei Seul sunt foarte mândrețioși. Cantități mari de orez fiert cu piper alb, dispar într-o clipă. Ei mai mănâncă pește crud, carne crudă, pepeni și castraveți cu coje cu tot. O mâncare delicioasă a lor o formează un Tang-Talk, adică un pui fript cu cap, pene, codă și intestine.

Capitala Coreei e locuită de 250,000 suflete și e așezată pe un șes încunjurat de munți. În strade domnesce multă mișcare însă fără șgomot, deoarece Coreanii sunt flegmatici și se mișcă în liniște. Locuințele primitive ale Coreanilor n'au nici podolă, nici ferestri. Într-o odaie în care de abia o singură persoană se poate mișca liber, locuiesc 5-6 persoane. Necurătenia e mare și de nedescris. Lăturile curg pe străzi, cloacele sunt deschise și când plouă, nu se poate umbla pe străzi, cari nu sunt pavate.

La 1890 regele Coreei a luat titlul de împărat. Palatul împăresc are o mulțime de curți cu căsuțe foarte sêrăciciose pe din afară și pe dinăuntru. Făreții din odăi sunt de hârtie, podolă e lipită cu hârtie, mobilă nu există. Odăile sunt mici, jôse și întunecose. Sala tronului e făcută în stil chinezesc și pte că e cea mai sêracă din lume. În dosul tronului se află un perete japonez cu sôrele și luna.

Bărbații sunt înalți, bine-făcuți, vi-guroși și chiar frumôși.

În schimb femeile sunt urte.

Femeile când întîlnesc un bărbat

pe stradă, își acopere fața, în schimb nu se jenază să-și lase sinii descoperiți.

Un consul francez întrebând pe un Coreean asupra acestui non-sens, Coreeanul îi răspunde, că femeile își lasă sinii desvăliți, fiind-că lăpteză copii.

Intr'adevăr la Coreani, femeia alăpteză copilul până când naște un al doilea copil, astfel, nu areeori să vîd prunci de opt nouă ani sugând țîță, din cauză că mama lui nu a mai născut altul.

O mare importanță în viața socială a femeilor coreene au pantalonii.

Cu cât o femeie are o poziție socială mai înaltă, cu atât pòrtă mai multe pãrechii de pantalonii.

Acești pantalonii multi-culori fac un frumos efect în lumină.

Religia Japoneseilor.

Religia Japoneseilor e prea primitivă față de civilizația de care se bucură și de rolul ce-l ocupă în lume.

Peste 3000 de temple se află în Japonia, ér numărul preoților atinge cifra de 200,000. Ei sunt pantești. Au atâți zei, încât mai ușor ai pute să numeri stelele, decât pe zeii lor. În fie-care ființă, obiect ori fenomen din natură, Japoneseii cred că se află un zeu. Divinitatea supremă la ei, ca la toate popoarele primitive, este sôrele său *Amateram* cum îi dic ei.

Pe cei morți Japoneseii îi consideră ca zei și cultul morților e foarte răspândit la ei. Nu este casă, care să nu aibă altarele ei ridicate zeilor morților din familie. Spiritele celor dispăruți veghează asupra lor, îi conduce și îi ajută în toate întreprinderile.

Zeii Japoneseilor sunt foarte modești, de aceea nimic pretențios în templele lor, un fel de colbă simplă rustică acoperită cu papură în mijloc aflându-se altarul fără nici o podolă. Dinaintea acestor altare se așază flori, fructe, cele dintâi recolte pentru zei. Rugăciunile lor sunt foarte scurte, abia câte-va cuvinte șoptite repede.

Morala elementară a preotului japonez e: „*Spală-ți trupul și fugi de păcate rele.*“ Raul japonezului primese nu numai omeni, ci și animale, dintre cari numai pisica și șerpele n'au intrare în raiu, căci n'au plâns la mórtea lui *Budha*. Sêracii, cari în viață n'au făcut lucruri rele sunt primiți în raiu cu mare cinste, însuși *Budha* întempiându-i cu flóre de lotus în mână.

Stăpânul infernului lor se chiamă *Emma*, care pedepsește pe păcătoși prin fôme.

Japonezul merge la templu fără de a-i păsa mult de zeii săi. Fie-care se închină cum îi place: unii descoperiți, alții nu, unii prosternându-se, alții stând nemșcați. Se duc însă regulat la templu, căci așa au făcut și părinții lor, strămoși din strămoși și tradiția la Japonesei e mai sfântă, decât mulțimea zeilor.

Căsătoria și divorțul la Japonesei.

Medicul german Dr. I. Lauterer, care petrece în Tokio, ne istorisește în opul său mai recent „*Japonia, țera răsăritului sôrelui*“, interesante particularități din viața intimă a Japoneseilor, dintre cari spicuim și noi unele. Etatea se numără în Japonia începând cu ziua anului nou, care premerge născerii fie-cărui Japonese, astfel încât cei născuți în Decembrie sunt cu un an mai tineri decât sunt socotiți. Fetele își serbeză ziua natală în 3 Martie, băeții în 5 Maiu. Legislația japoneză dispune, ca cei, cari au implinit 16 ani, să-și caute pețitori, cu ajutorul cărora să pòtă încheia fără amânare actul căsătoriei. Căsătoria din dragoste nu există la Japonesei, ba e chiar desconsiderată. Lucrul principal este, ca familiile să se potrivescă, tinerii însurăței se vor înțelege cu vremea. Zestre nu există, deore-ce tot avutul familiei îl moștenesc cel mai mare fiu. Mijlocitorul căsătoriei numit „*Nakodo*“ vizitează mai întâiu familia fetei, urmază apoi tatăl băiatului și în cas, că părinții s'au înțeles, se permite tinerilor o convenire fie în casa miresei, fie pe un pod sau în teatru. Tinerii se închină unul altuia și întrebați, decă vrău să se căsătorescă, răspund cu „*da*“. Declarații de amor sau chiar sărutări nu se schimbă. Urmază apoi un schimb de cadouri și fixarea zilei de cununie. A treia său a șeptea di după căsătorie, își vizitează tînăra femeie părinții ei și adese-ori nu mai voesc să se întorcă la casa bărbatului. Atunci urmază divorțul, care decurge foarte repede și ușor. Motive de divorț sunt între altele și nesupunerea și gura rea a femeii măritate. Familia bărbatului adresază în cas de divorț o scurtă scrisoare familiei fetei, numele tinerilor însurați se șterge din registrul celor căsătoriți și — divorțul e gata.

Misiunile franceze în

Corea, Mancuria și Japonia.

„*Figaro*“ de la 14 Februarie scrie următoarele:

Catolicismul a fost implântat în Coreea înainte cu un secol prin misionari franceși. Situațiunea misiunilor este următoarea:

În Seul există un vicariat apostolic înființat la 1831. Vicar este M gr. Mutel din congregațiunea misiunilor străine. Sub direcțiunea sa evanghelisază 41 misionari, asistați de 11 preoți indigeni, 5 catechiști și 52 călugărițe franceze.

Numărul bisericilor și al capelelor este 44, al școlilor 53 cu 623 elevi. Afară de acestea mai este un seminar indigen, 2 farmacii și 1 spital. Catolicii indigeni sunt în număr de 54.000 la o populație evaluată după statistica misiunilor străine la 15 milioane locuitori.

Mandșuria a fost împărțită la 1898 în 2 vicariate apostolice. Populația este evaluată la 20 milioane locuitori. În Mandșuria meridională sunt 24 biserici și capelle, 25 misionari franceși, 4 preoți indigeni, 26 seminarisți, 198 călugărițe, 31 școli cu 672 elevi, 8 orfelinate cu 342 orfanii, 4 ateliere-ferme, 1 farmacie, 2 ospicii. În Mandșuria de nord sunt 40 biserici și capelle, 16 misionari franceși, 2 preoți indigeni, 32 catechiști, 1 seminar cu 22 seminarisți, 3 comunități de femei cu 54 călugărițe, 30 școli cu 781 elevi, 9 orfelinate cu 225 copii. Populațiunea catolică este 17.000 în Mandșuria meridională, 9.000 în Mandșuria de nord. Misiunile mandșuriene au fost în parte distruse în războiul de la 1900.

În Japonia sunt 4 diecese: Tokio, Osaka, Nagasaki și Hakodate. Sub jurisdicțiunea a 4 episcopi franceși din congregațiunea misiunilor străine aparțin 118 misionari franceși, 32 preoți indigeni, 267 catechiști, 74 călugări franceși împărțiți în 5 mănăstiri, 325 călugărițe, făcând parte din 27 comunități.

Afără de acestea mai sunt 38 școli cu 4.248 elevi, 17 orfelinate cu 1684 copii, 5 ospicii, 15 farmacii, și 3 seminarii cu 52 seminarisți. Numărul total al catolicilor este 100.000 și se bucură de cea mai mare libertate.

Dare de sêmă și mulțumire publică.

Cu ocaziunea petrecerii de dans din presera anului nou arangiată aici în Brașov de *Reuniunea femeilor române pentru sprijinirea văduvelor sêrace din Brașov și Săcele* în folosul fondului, au contribuit, peste prețul biletelor de invitare, următorii binefăcători.

„Albina“ 50 cor., Constantin C. Iuga, N. Dima și Safrano, Dr. N. Mănoiu, câte 20 cor., Dr. Eugeniu Mețian 18 cor., Frații Schütz 18 cor., Elena A. Popovici 16 cor., Iulius Popp 14 cor., Maria de Steriu 12 cor., Tache Stănescu, Dr. N. Moșoiu, Dr. Dum. Popovici, Dr. Székely Georg, fișpan câte 10 cor., Generalul Tappeiner, Simay, George Chelariu, câte 8 cor., Dr. N. Vecerdea, Ioan I. Ciurcu, Petru Nemeș, Arsenie Vlaicu, câte 6 cor.

Dr. I. Hosan, Biserica nat. grecă, Ioan N. Bidu, Banca Adler, câte 5 cor., Maria Burduoiu, Constanța Popp, Dr. G. Baiulescu, Emil Kodesch, Ilie Savu, Eleftera Safrano, Maria G. Muntean, Maria Stinghe. Dr. Iul. Megay, Elena Blebea, Locot. Constantin Popovici, Catinca Pușcariu, Zoe Damian, Ioan D. Avrigean, N. de Șustay, Maria Stănescu, Mina Wagner, O. A. Popovici, Catinca Bârsean, Maria Târșay, Victor Roth, Elena Sabadean, Dionisie Făgărășan, Maria Macsimilian câte 4 corone.

Petru Popovici, Elena Voina, G. Savu, N. Grădinar, Frații Mihaloviciu, P. Sava, E. și A. Orendi, A. Banciu, sub colonel G. Popoviciu, N. N., N. Măcelar, câte 3 cor., Susana Laslo, Căpitan Poppa, Baronesa Carais, Elena Baiulescu, d-na Otănculescu, Susana Mureșan, Maria Precup, I. G. Eremie Izay, N. Balea, E. Pavel, N. Fizeșan, Cristu, Elvira Navrea, Maria Ciorte, M. D. Pascu, Zoe Petric, Elena Moldovan, Maria Oncioiu, Ioan Macsimilian, N. Căpitănescu, Căp. Herbay, Dr. Sterie Stinghe, Ioan Pricu, Dr. Corn. Popescu, Cornel Aiser, câte 2 cor., Locot. Pațiu 1 coronă.

Esprimăm adenc simțita noastră mulțămită tuturor acestor bine făcători, pentru contribuiriile date în folosul fondului Reuniunii noastre.

Tot cu această ocaziune exprimăm deosebită mulțămită și recunoștință acestor stimați domni, cari ne-au dat sprijinul prețios, ca aranjatori ai petrecerii.

În fine comunicăm pe această cale, că s'au încasat din incidentul petrecerii peste tot suma de cor. 844, s'au spesat 537.52.

A rămns decî venit curat de 306.48 corone.

Brașov, din ședința comitetului Reuniunii, ținuta la 16/29 Ianuarie 1904.

Otilia Bidu,

v. presid.

Virginia Vlaicu,

cassieră.

Dr. I. Blaga,

secretar.

Bibliografie.

„*Die Krise des Dualismus*“ und *das Ende der deakistischen Episode in der Geschichte der habsburgischen Monarchie.* Eine politische Skizze von Rudolf Springer. Wien 1904.

De vîndare la Franz Deuticke Wien I Schottengasse Nr. 6. Prețul 1 cor. 50 b.

ULTIME SCIRI.

Viena, 16 Februarie. „Wiener Abend“ anunță, că la Bursa din Viena s'a răspândit șgomotul despre pregătiri militare austro-ungare în vederea situației din Balcani. Din sorginte competentă se desminte acest șgomot.

— Delegațiunea unгурescă a adoptat budgetul afacerilor esterne, dând vot de încredere contelui Goluchowski.

— Se svonesce, că dieta ungară va fi disolvată în Maiu său Iunie.

Budapesta, 17 Februarie. Fôia oficială publică declarația de neutralitate a monarhiei austro-ungare.

Londra, 16 Februarie. „Morning Leader“ află din Tiencin, că Japoneseii au suferit o mare înfringere lângă Dalny.

Petersburg, 16 Februarie. Flota rusescă a plecat din Port-Arthur spre Coreea, său Japonia de Sud, ca să bombardeze vr'un port din aceste țeri. Apărarea orașului Port-Arthur a fost incredințată forturilor.

Petersburg, 16 Februarie. Subscripțiile pentru război au dat mai multe milioane.

Londra, 16 Februarie. Corespondentul din Tokio al diarului „Times“ telegrafiază acestei foi: „Ași dori să determin pe guvernul engles, de-asa de ocazia estra-ordinară și a studia marile întreprinderi militare“.

Declarația acêsta vră să insemneze, că o luptă decisivă e în ajun de a-se da. Censura militară japoneză nu lasă să trecă nici o scire pozitivă de pe teatrul războiului.

Debarcarea Japoneseilor la còsta nordică a golfului Coreei se întârșie din cauza vînturilor sudice.

Kiel, 17 Februarie. Canalul „Impêratul Wilhelm“ a fost redeschis pentru vasele de război. 11 vase de război rusești vor trece mâne prin canal.

Roma, 16 Februarie. Diarul „Tribuna“ atacă violent pe Austro-Ungaria, invinuându-o, că în secret se pregătesce pentru Balcani. „Tribuna“ afirmă, că împărșia vecină a mobilizat deja o armată de 30,000 omeni, pe care o va trimite încurând din Triest în Macedonia.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Traian H. Pop.

BIROUL AVOCAȚILOR

W. A. Macedonsky

și

Nicolae Andrei Popovici

doctori în Drept

Nr. 9 Strada Doamnei Nr. 9.

Bucuresti.

ore de consult 9—11 a. m. 5—7 p. m.

Consultațiunile se pot da în limba franceză, germană, ungară și rusă, corespondențele asemenea. Biurul se însărcinează și cu încasări, informațiuni comerciale și executări de sentințe.

